

Een bank voor de burgemeester

Iedere Loenenaar zal waarschijnlijk de burgemeester Van de Velde-bank kennen. Zij staat aan de Vecht, in de bocht waar de Cronenburgerlaan overgaat in het Jaagpad. Het is een heerlijke plek om uit te kijken over de Vecht, om te picknicken, of om zomaar even te zitten en je af te vragen, hoe die bank daar is gekomen en wie burgemeester Van de Velde was.

E.A.H.A. van de Velde was burgemeester van Loenen van 25 februari 1909 tot 26 december 1933. Oudere Loenenaren die hem nog hebben meegemaakt, typeren hem als iemand die zich met hart en ziel inzette voor Loenen. Zo ijverde hij met succes voor een betere verbinding tussen Loenen en Hilversum door de aanleg van een brug over de Vecht. Ook zette hij zich in om een kaasmarkt van de grond te krijgen. Dat is gelukt, maar door de concurrentie van met name Breukelen was de Loenense kaasmarkt maar van korte duur.

Er zijn verschillende anekdotes over de burgemeester bekend. Een ervan heeft betrekking op het afnemen van motorrijexamens. Als examinerator moest hij achter op de motor plaatsnemen, maar daar waagde hij zich niet aan. In plaats daarvan posteerde hij zich in de deur van het gemeentehuis en liet de examinandus tweemaal langstrijden. Als die dan later zijn rijbewijs kwam afhalen, ontving de burgemeester steevast een bosje paling. Daar was hij dol op.

Ambtsjubileum

Het besluit om de burgemeester te eren met een monumentale bank werd in 1933 genomen op een vergadering van de Loenense middenstand, verschillende verenigingen en particulieren. De aanleiding was het aanstaande 25-jarig ambtsjubileum van de burgemeester op 5 maart 1934.

Op de genoemde vergadering werd een commissie van vijf personen gevormd die zich met de uitvoering van een en ander zou gaan bezighouden. Ook werd een begroting opgesteld: een bank van enigszins artistieke waarde zou ongeveer 500 gulden gaan kosten. Toen de burgemeester in december 1933 overleed, werd besloten het plan toch te laten doorgaan.

*E.A.H.A. van de Velde
1882-1933
Coll. W. Mooij.*

Op 16 februari 1934 schreef de commissie aan B en W van Loenen dat zij klaar was met de voorlopige werkzaamheden en dat de bank met de daaraan verbonden lantaren kon worden geplaatst op de splitsing van de Rijksstraatweg en de huidige Bloklaan. De bank werd de gemeente Loenen in eigendom aangeboden.

Eind februari 1934 schreven B & W aan de commissie dat ze de monumentale bank met de daaraan verbonden lantaren als herinnering aan wijlen burgemeester Van de Velde wilden aanvaarden en bereid waren een contract met de provincie betreffende het zakelijk recht aan te gaan. Op 12 juni 1934 werd het recht van opstal voor het perceeltje waarop de bank moest worden geplaatst, uitgegeven en afgestaan door Provinciale Waterstaat. De gemeente Loenen moest daarvoor op „één december en voor het eerst in 1934 de som van 2 gulden zonder korting of compensatie” betalen.

Probleem

Daarmee was de zaak echter niet rond. Op 25 april 1935 - de voorbereidingen waren toen al

in een vergevorderd stadium - schreef de commissie een brief aan de gemeenteraad over een probleem dat nog moest worden opgelost. Het beschikbare bedrag was namelijk niet groot genoeg gebleken om de bij de bank behorende gewenste verlichting aan te brengen. „En een bank zonder lantaren voldoet niet.” Bovendien liep een onverlichte bank gevaar om stukgereden te worden. De commissie had de Amsterdamse firma Winkelman bereid gevonden om voor 150 gulden een lantaren (model als die op de brug) inclusief montage te leveren. Zou de gemeente deze post voor haar rekening willen nemen? Het gemeentebestuur schreef terug dat de commissie op het gevraagde bedrag kon rekenen. Maar op 22 oktober 1935 kreeg het gemeentebestuur opnieuw een brandbrief van de commissie. Er was buiten haar schuld een onnauwkeurigheid in de kostenberekening betreffende de plaatsing van de burgemeester Van de Velde-bank geslopen: op de werktekening was verzuimd een voorziening aan te brengen om de in de lantaren geplaatste lamp op het lichtnet aan te sluiten. De commissie had deze voorziening wel laten aanbrengen, maar nu waren de kosten met 27 gulden en vijftig cent verhoogd! En het geld dat de gemeente ter beschikking had gesteld was op... Het gemeentebestuur kwam niettemin nog één keer over de brug.

Op 26 oktober 1935 werd het monument in gebruik genomen en vervolgens aan de gemeente Loenen overgedragen.

Verplaatst

Jaren later, op 14 oktober 1953, ontving de commissie-burgemeester Van de Velde-bank opeens een brief van B en W van Loenen: de bank moest worden verplaatst, omdat zij een belemmering vormde voor het toenemende verkeer. Bovendien bleek de kruising Rijksstraatweg en Bloklaan geen geschikte plek meer te zijn om rustig te zitten. Daarom werd voorgesteld om de bank dichterbij de kom van het dorp te verplaatsen en wel naar de kruising tussen Cronenburgerlaan en het Jaagpad. Pal aan de Vecht dus, met uitzicht naar het zuiden.

De drie zonen van wijlen burgemeester Van de Velde werden ook op de hoogte gesteld van het voorstel om de bank te verplaatsen. Zij hadden twijfels over de nieuwe plek en kwamen met een tegenvoorstel. Naar hun mening moest bij het vaststellen van de nieuwe plek het accent worden gelegd op het zéér schilderachtige uitzicht op Loenen, dat - zo dachten zij - nergens beter te bewonderen viel dan vanaf de brug over de Vecht. Als burgemeester van Loenen had hun vader veel besprekingen gevoerd met ingenieurs

*Burgemeester van de Velde-bank op de Kruising Bloklaan/Straatweg mei 1945. Op de achtergrond wegtrekkende duitse troepen.
Foto: Coll. Joop Lamme.*

van Rijkswaterstaat voor de totstandkoming van de verbinding met Hilversum via een Vechtbrug. Daarom, zo stelden de briefschrijvers, zou men de voormalige burgemeester niet beter kunnen eren dan de bank als monument op de brug te plaatsen „er mede rekening houdende dat Vader bijna zijn hele leven letterlijk en figuurlijk op de brug heeft gestaan voor zijn geliefde Loenenaren.” B en W waren niet gelukkig met dit voorstel. Afgezien van de mogelijkheid om het karwei op een architectonisch verantwoorde manier te klaren, achtte het college de plaats niet geslaagd. Op de vier hoeken van de brug waren immers al banken aanwezig. B en W hielden vast aan plaatsing op de kruising tussen Cronenburgerlaan en Jaagpad met uitzicht naar het zuiden. En zo gebeurde het.

Stanny Verster

BRONNEN:

Archief gemeente Loenen a/d Vecht
Gesprek met de heer Joop Lamme

*De burgemeester
Van de Velde-bank op de
Cronenburgerlaan/Jaagpad.*

Biografie E.A.H.A. van de Velde

Ernest Abraham Henri Adolphe van de Velde werd op 23 december 1882 geboren in Bodegraven als zoon van jonkvrouw Jacoba Clara Frederica van Reenen en mr. Henri Adolphe van de Velde. Ernest ging in 's Gravenhage naar het gymnasium en werd vervolgens volontair op de secretarie te Loosduinen.

Op 25 februari 1909 werd hij burgemeester te Loenen aan de Vecht. Als een echte burgervader behartigde Van de Velde de belangen van de Loenenaren. Toen in de distributiejaren van de Eerste Wereldoorlog menigeen zich met kaarslicht moest behelpen, nam Van de Velde met twee andere Loenenaren het initiatief tot de oprichting van een gemeentelijk elektriciteitsbedrijfje. Later is dat door de PUEM overgenomen. Onder Van de Veldes 'bewind' werd tevens een korps van de vrijwillige brandweer opgericht.

Werd indertijd in de meeste gemeenten voor de distributie iemand tegen betaling aangesteld, in Loenen nam Van de Velde dit werk zelf ter hand. Hij wist steeds te zorgen voor voldoende

voorraad en verdeelde de artikelen die op rantsoen waren, onder de winkeliers die ervoor in aanmerking kwamen.

Hoe geliefd Van de Velde als burgemeester was, bleek bij de geldinzameling ter gelegenheid van zijn vijftigste verjaardag. „Rijk en arm, oud en jong gaven spontaan hun penningske en er wordt beweerd dat slechts aan drie deuren vergeefts werd aangeklopt”, zo heette het in die dagen.

Naar aanleiding van zijn 25-jarig jubileum als burgemeester besloot een aantal Loenenaren in 1933 Van de Velde te eren met een monumentale bank. Door zijn overlijden op 26 december 1933 heeft de burgemeester de uiteindelijke komst van de Van de Velde-bank niet meegemaakt.

Stanny Verster

BRONNEN:

Kappeyne van de Copello, E.J.,
In memoriam E.A.H.A. van de Velde,
in: Provinciale Almanak van Utrecht (1934)